

31.08.2020

Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 2/2020

Aika: 28.5.2020 klo 13.00 - 15.00

Paikka: Etäyhteys, TEAMs-kokous

Läsnä: Liite 1. Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 28.5.2020, läsnäolijat

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Janne Kärkkäinen avasi kokouksen ja toivotti läsnäolijat (liite 1) tervetulleiksi.

2. Asialistan hyväksyminen

Kokouskutsun mukana toimitettu esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Käytiin lyhyesti läpi edellisessä 20.2.2020 pidetyssä kokouksessa käsitellyt asiat ja hyväksyttiin pöytäkirja. Muistioloannos on lähetetty aiemmin sovitun käytännön mukaisesti osanottajille sähköpostitse kommentoitavaksi kahden viikon ajaksi, minkä jälkeen korjattu pöytäkirja on tallennettu vesienhoidon verkkosivuille (polku: www.ymparisto.fi/vesienhoito/pohjois-karjala > Osallistuminen vesienhoitoon).

4. Vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman tarkistaminen ja toimenpiteiden suunnittelu vuosille 2022-2027 – tilannekatsaus

Paula Mononen esitteli vuosille 2022-2027 ulottuvien vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman tarkistamiseen liittyvän työn vaiheet ja aikataulun. Vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelua on tehty valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti, ja työtä varten laaditut sektorikohtaiset oppaat ovat vesienhoidon verkkosivustolla (www.ymparisto.fi/vesienhoito/opas). Suunnittelun tueksi on pidetty neuvottelupäiviä ja valtakunnallisia työpajoja eri teemoista. Pohjois-Karjassa pidettiin maatalouden, metsätalouden ja vesistökuunnostusten toimenpiteiden suunnittelun työpajat sidosryhmien kanssa huhtikuussa etäyhteyksin.

Aikataulua on osin tietojärjestelmäsyistä tarkistettu. Toimenpiteiden suunnittelu ja tallennus TOSSU-järjestelmään pyritään saamaan valmiiksi toukokuun loppuun mennessä, ohjausryhmä hyväksyy suunnitelmaehdotuksen syyskuussa ja kuuleminen järjestetään 1.11.2020-30.4.2021. Valtioneuvosto vahvistaa kuulemispalautteen perusteella tarkistettut vesienhoitosuunnitelmat joulukuussa 2021.

Vesienhoitosuunnitelman rakennetta on uudistettu siten, että suunnitelman osassa 1 esitetään vesienhoitoalueittaiset osuudet ja osassa 2 kaikille vesienhoitoalueille yhteiset valtakunnalliset tekstit. Toimenpideohjelma laaditaan tarkistamalla ja täydentämällä vuosille 2016-2021 valmisteltu Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelma kesä-lokakuun aikana. Toimenpideohjelma-asiakirja on kuulemisessa nähtävillä tausta-aineistona, josta myös pyydetään kannanottoja.

Suunniteltavat toimenpiteet on kohdistettu merkittäviksi tunnistettuihin paineisiin, jotka aiheuttavat vesistössä tilan heikentymistä tai riskiä tilan alentumisesta hyvää huonompaan tilaan joko yksin tai yhdessä muiden paineiden kanssa. Pohjois-Karjalassa merkittävimmät kuormituspaineet aiheutuvat kuormitusmallitarkasteluiden (VEMALA) perusteella maataloudesta, metsätaloudesta, sisäisestä kuormituksesta, haja- ja loma-asutuksesta ja turvetuotannosta. Merkittäviä haitallisista aineista (raskasmetalleista) johtuvia paineita aiheutuu kaivannaisteollisuudesta. Hydrologis-morfologisista tekijöistä merkittäviä paineita aiheutuu maa- ja metsätalouden perkauksista ja vaellusteistä (vesivoima ja muut padot). Suunnittelun yhteydessä tarkastellaan myös ympäristötavoitteista poikkeamisen tarve: tilatavoitteiden saavuttamiseksi tarvittava määräajan pidentäminen sekä tarve ja edellytykset soveltaa alennettuja tilatavoitteita. Ympäristötavoitteiden asettamisesta ja tavoitteista poikkeamisen periaatteista on laadittu valtakunnallinen ohje, ja teemasta järjestetään ELY-keskuksille työpaja kesäkuussa.

Käytiin lyhyesti läpi eri sektoreille suunnitellut pintavesien toimenpiteet kustannuksineen TOSSU-järjestelmästä saatavien PowerBI-raporttien avulla. Teollisuuden ja kalankasvatuksen toimenpiteiden tallennus oli aineiston esittelyvaiheessa vielä kesken. Toimenpiteiden kokonaiskustannukset koostuvat pääosin yhdyskuntien, haja-asutuksen ja maatalouden toimenpiteiden kustannuksista, kuten puhdistamoiden käytöstä ja ylläpidosta. Kaikkien toimenpiteiden kustannuksia, mm. osa maatalouden ja vesistöjen kunnostuksen toimista, ei ole pystytty arvioimaan tai ne ovat suuntaa antavia. Arviointi tarkistetaan TOSSU-järjestelmään ja vesienhoitosuunnitelmaan kuulemisen jälkeen.

Mika Huttunen esitteli pohjavesien riskiarvioinnin ja ehdotukset toimenpiteiksi em. PowerBi-raporttien pohjalta. Pohjois-Karjalassa on määritelty viisi riskialuetta, joista kolmessa kemiallinen tila on huono. Selvityskohteiksi on tunnistettu 12 pohjavesialuetta, joilla tilan arviointi edellyttää vielä lisätutkimuksia. Riski- ja selvityskohteiden määrä on aiempaa suurempi. Suurimmat riskit liittyvät liikenteeseen ja tienpitoon, pilaantuneisiin maa-alueisiin, maa-ainesten ottoon ja historialliseen (jo päättyneeseen) torjunta-aineiden käyttöön. Lisäksi kohtalaista riskiä aiheutuu mm. asutuksesta ja maankäytöstä, kuljetuksista, teollisuudesta sekä maa- ja metsätalouden hajapäästöistä.

Riskien vähentämiseksi/poistamiseksi esitetään toimenpiteinä mm. pilaantuneisuusselvityksiä, kohteiden puhdistussuunnittelua ja kunnostusta, pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittämistä, pohjavesialueiden rakenneselvityksiä, hulevesien hallintatoimia, pohjavesiriskien hallintaa tie- ja rataliikennealueilla sekä viemäroinnin haittojen vähentämistä pohjavesialueilla. Lisäksi esitetään pohjaveden suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamisen tarkastelun päivytystä (POSKI-hanke) koko maakunnan alueella koskien kaikkia pohjavesialueita. Toimenpiteiden kokonaiskustannukset ovat noin 1,53 milj. €, vajaat 100 000 € vuodessa.

Sovittiin, että kokouksessa esitelty aineisto toimitetaan työryhmän käyttöön heti kokouksen jälkeen mahdollista kommentointia varten.

Keskustelussa nousi esille mm. yhdyskuntien ja turvetuotannon paineiden ja toimenpiteiden suunnittelutarkkuus (vesimuodostumakohtaisesti/suunnittelualueittain) ja yhdenmukaisuus muiden, esim. Pohjois-Savon ELY-keskuksen käytännön kanssa. Sovittiin, että asia selvitetään ja toimenpiteet tallennetaan samalla tavoin koko Vuoksen vesienhoitoalueella. Keskusteltiin myös jätevesilietteiden käytöstä tierakentamisessa ja viheralueilla, golf-kentistä ja näiden kuormittavasta vaikutuksesta. Jari Leinonen totesi, että hulevesistä on seurantatietoa ja veden laadussa on nähtävissä kaupunkirakentamiseen sisältyvien rakenteiden vaikutus.

5. Muut asiat

Paula Mononen kertoi, että ELY-keskukseen palkataan YM:n rahoituksella määräaikainen vesienhoidon suunnittelija, jonka tehtävänä on vesienhoidon toimijaverkoston valmistelu ja tukeminen sekä vesiensuojelun tehostamisohjelman ja kunnostushankkeiden edistäminen. Koronatilanteen ja

etätyöskentelyn takia suunnittelija aloittaa työnsä elokuussa. ELY-keskus on mukana ProAgria Oulu:n hallinnoimassa ”Verkostoilla tehoa vesienhoitoon”, johon liittyen järjestettiin syksyllä kysely ja 10.3.2020 työpaja Joensuussa. Raportti on valmisteilla.

Päivi Jokinen esitteli Kainuun ja Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen yhteisen KAIPPO-verkostohankkeen tilannekatsauksen. KAIPPO-verkolla tehostetaan vesien kunnostustoimintaa sekä osajien verkostoitumista Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa. Sitä rahoitetaan vesiensuojelun tehostamisohjelmasta. Hanketta toteuttaa ProAgria Itä-Suomi/Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset. Hankkeessa on järjestetty keväällä kuusi kuntatilaisuutta, joista neljä etäyhteyksin. Pohjois-Karjalasta on tähän mennessä ilmoitautunut kuusi kunnostusyhdyskuntaa, ja kunnostusten pilotointiin on ehdotettu viisi kohdetta, joista valitaan kaksi pienimuotoista kohdetta hankkeessa toteutettavaksi. Paikallisen toimijaverkoston tukemiseksi hankkeessa on tarkoitus pilotoida esim. järvikohtaisen vesiensuojeluyhdistyksen perustamista. Kuoringan alueella on ollut kiinnostusta tähän. Kunnostusyhdyskuntien koulutus käynnistyy syksyllä, samoin kunnostustoimet valituilla pilottikohteilla. Lisätietoa löytyy KAIPPO-verkon internetsivuilta (www.ita-suomi.proagria.fi/hankkeet/kaipo) ja Facebookin kautta (facebook.com/kaipo/). Sovittiin, että esitys toimitetaan yhteistyöryhmän käyttöön kokousaineiston mukana.

Jari Leinonen kertoi, että Joensuun kaupungilla on vireillä kosteikkohanke Vapo Oy:n Valkeasuon turvetuotantoalueen tuotannosta poistuneella Murto-suolla. Hanke toteutetaan maa- ja metsätalousministeriön Sotka -hankerahoituksella. Esiselvityksiä tehdään vuonna 2020 ja toteutus vuonna 2021.

Tuovi Vaaranta kertoi, että Onkamojärvillä on aloitettu keväällä tehokalastus rysillä, ja pyynti jatkuu syksyllä. Tavoitteena on poistaa järvestä yli 47 000 kg kalaa. Tähän mennessä on kalastettu yli 10 000 kg pienikokoista pääosin särkikalaa, saalis on mennyt turkiseläinten rehuksi.

Merkittiin tietoon tulevia tapahtumia:

- Vesistö-kunnostusverkoston seminaari, Joensuu 9.-11.6.2020 (www.ymparisto.fi/vesistokunnostusverkosto) → siirretty pidettäväksi 27.-29.10.2020
→ pidetään 27.-28.10.2020 etäyhteyksin (kokouksen jälkeen varmistunut tieto)
- Vaikuta Vesiin –päivät 25.-26.8.2020, Rovaniemi → Pidetään 26.8.2020 etäyhteyksin

6. Seuraavasta kokouksesta päättäminen

Seuraavan kokous sovittiin pidettäväksi perjantaina 18.9.2020 klo 12.30-14.30 etäyhteyksin TEAMS-kokouksena. Asialistalla Vuoksen vesienhoitosuunnitelmaehdotuksen ja Pohjois-Karjalan toimenpideohjelmaluonnoksen 2022-2027 käsittely.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osanottajia ja päätti kokouksen klo 15.00.

Janne Kärkkäinen
Puheenjohtaja

Paula Mononen
Sihteeri

LIITTEET 1 Läsnaolijat
 2 Kokouksessa esitelty aineisto (toimitettu kokouksen jälkeen)

JAKELU Yhteistyöryhmän jäsenet ja varajäsenet

LIITE 1. Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 2/2020, 28.5.2020. Läsnäolijat.

Paikka: TEAMS-kokous

Puheenjohtaja: Janne Kärkkäinen

Jäsenet:

Jäsen

Varajäsen

-	Jukka Nykänen	-	Pasi Pitkänen
x	Lari Hölttä		Pirjo Kosonen
x	Jari Leinonen		Antti Suontama
x	Tuukka Tuominen		Ari Soikkeli
x	Riitta Laatikainen		Ismo Rynnänen
x	Jorma Berg		Tuire Tapanen
-	Juha Kosonen	-	Pirkko Hyvärinen
x	Arto Kammonen		NN
x	Terhi Helkala		Anna Kralik
x	Hannu Lehtoranta		Suvi Haapalehto
x	Vilho Pasanen		Risto Kannassalmi
x	Päivi Jokinen		Tiina Polo
-	Kari Antikainen	x	Pirkko Päiväläinen
x	Sanna Hämäläinen		-
-	Heliminna Modig		NN
x	Pekka Pollari		Jari von Becker
x	Heikki Torpström		Enni Pekkalin
-	Eero Liimatta		NN
-	Päivi Kiiskinen	-	Taina Ahosola
-	Paula Kankaala	-	Raine Kortet
x	Leena Finèr		Matti Janhunen
x	Anu Eskelinen	-	Jari Hyvärinen
x	Jukka Koski-Vähälä		Jukka Hartikainen
-	Timo Hartikainen	-	Janne Tarkiainen
x	Tuovi Vaaranta		Anniina Kontiokorpi
x	Timo Turunen		Heli Peura
x	Mari Heikkinen		Pauliina Palmgren
-	Arto Ruuska		NN
x	Paula Mononen, sihteeri		

Asiantuntijat: Mika Huttunen